

سلام
شما دوستان عزیز میتونید قسمتی از این کتاب رو بصورت اختصاصی از
وبسایت **بانک کتاب پایتخت** بصورت کاملا رایگان دانلود کنید.

پایتخت
بانک کتاب پایتخت

جهت اطلاع از جدیدترین کتاب‌های منتشر شده، کلمه
منتفع خود را به شماره ۰۲۱ ۶۶۴۸۳۸۳۸ پیامک کنید.

- ارسال رایگان کتاب درسی و کنکور
- خرید کتاب
- فروش آنلاین انواع کتاب‌های آموزشی، کمک آموزشی، درسی و کنکور
- ارسال یا ارسال رایگان درب منزل
- ارسال کتاب
- دانلود رایگان کتاب درسی
- فروش دی وی دی
- خرید اینترنتی کتاب درسی

تلفن سفارشات: ۰۲۱ ۶۶۴۸۳۸۳۸

خرید اینترنتی: www.66483838.ir

حتما به سایت ما سر بزنید
<http://www.paytakhteketab.com>

راهنمای گام به گام

دروس دهم (رشته علوم انسانی)

Chinno

شامل:

- پاسخ کامل سؤالات کتاب درسی
- نمونه سؤالات امتحانی با پاسخ تشریحی

مؤلف

حسین حسینی بیدختی
حمید علی محمدیان
لیلا صفادل
مجهید نوری
سحابی - عرب
قلیبری - نورمحمدی
حسین حسینی بیدختی
کیان کیانی دوست
ایراهمیم دانشمند
حمید رحیمی
رضا عابدی
حسین حسینی بیدختی
سحابی - عرب
قلیبری - نورمحمدی
مهدی کاردان
لیلا صفادل
لیلا صفادل
مهدی کاردان

عنوان درس

فارسی (۱)
اقتصاد
تاریخ
ایران جهان و باستان
عربی (۱)
انگلیسی
(کتاب کار)
نگارش (۱)
جغرافیای ایران
جامعه‌شناسی (۱)
ریاضی و آمار (۱)
علوم و فنون ادبی (۱)
انگلیسی
منطق
دین و زندگی (۱)
آمادگی دفاعی

فهرست مطالب راهنمای گام به گام دروس دهم رشته علوم انسانی

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
	فارسی (۱)		فارسی (۱)
۱۶۵	بخش سوم	۷	فصل اول
۱۷۰	فصل اول	درسی ۱	درسی ۱
۱۷۰	فصل دوم	درسی ۲	درسی ۲
۱۷۳	بخش چهارم	۱۰	فصل دوم
۱۸۰	فصل اول	درسی ۳	درسی ۳
۱۸۰	فصل دوم	۱۴	درسی ۴
۱۸۷	بخش پنجم	۱۷	درسی ۵
۱۹۳	فصل اول	۱۹	فصل سوم
۱۹۳	فصل دوم	درسی ۶	درسی ۶
۱۹۷	فصل سوم	۲۱	درسی ۷
۲۰۱	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی	۲۵	فصل چهارم
۲۰۳	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی	درسی ۸	درسی ۸
	ریاضی و آمار (۱)	درسی ۹	درسی ۹
۲۰۷	فصل اول	۳۴	فصل پنجم
۲۱۰	درسی ۱	درسی ۱۰	درسی ۱۰
۲۱۸	درسی ۲	۳۶	درسی ۱۱
۲۲۴	فصل دوم	۳۸	فصل ششم
۲۲۹	درسی ۱	درسی ۱۲	درسی ۱۲
۲۳۵	درسی ۲	۴۲	درسی ۱۳
۲۴۷	درسی ۳	۵۱	فصل هفتم
۲۵۳	فصل سوم	درسی ۱۴	درسی ۱۴
۲۶۱	درسی ۱	درسی ۱۵	درسی ۱۵
۲۶۹	درسی ۲	۵۵	فصل هشتم
۲۷۶	درسی ۳	درسی ۱۷	درسی ۱۷
۲۸۱	درسی ۴	۶۵	درسی ۱۸
۲۸۹	فصل چهارم	۶۹	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی
۲۹۴	درسی ۱	۷۲	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی
۲۹۹	درسی ۲		جغیمشتاس (۱)
۳۰۱	درسی ۳		فصل اول
۳۰۸	فصل پنجم	۷۶	درسی ۱
۳۱۳	درسی ۱	۷۸	درسی ۲
۳۱۹	درسی ۲	۸۱	درسی ۳
۳۲۱	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی	۸۴	درسی ۴
۳۲۳	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی	۸۸	درسی ۵
	تاریخ (۱) ایران و جهان باستان	۹۱	درسی ۶
	فصل اول	۹۱	درسی ۷
۳۲۷	درسی ۱	۹۹	فصل دوم
۳۳۰	درسی ۲	درسی ۸	درسی ۸
۳۳۵	درسی ۳	۱۰۱	درسی ۹
	فصل دوم	۱۰۴	درسی ۱۰
۳۴۷	درسی ۴	۱۰۷	درسی ۱۱
۳۴۰	درسی ۵	۱۱۰	درسی ۱۲
۳۴۳	درسی ۶	۱۱۳	درسی ۱۳
	فصل سوم	۱۱۶	درسی ۱۴
۳۴۶	درسی ۷	۱۱۹	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی
۳۴۹	درسی ۸	۱۲۲	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی
۳۵۲	درسی ۹		اقتصاد
۳۵۵	درسی ۱۰		بخش اول
۳۵۹	درسی ۱۱	۱۲۶	فصل اول
۳۶۲	درسی ۱۲	۱۳۵	فصل دوم
۳۶۸	درسی ۱۳	۱۴۰	فصل سوم
۳۷۱	درسی ۱۴	۱۴۷	فصل چهارم
۳۷۳	درسی ۱۵		بخش دوم
۳۷۷	درسی ۱۶	۱۵۲	فصل اول
۳۸۱	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی	۱۵۶	فصل دوم
۳۸۳	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی	۱۶۲	فصل سوم

فهرست مطالب راهنمای گام به گام دروس دهم رشته علوم انسانی

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
	علوم و فنون ادبی (۱)		علوم و فنون ادبی (۱)
	فصل اول		فصل اول
۶۴۴	درس ۱	۳۸۷	درس ۱
	بخش هشتم	۳۸۸	درس ۲
۶۴۸	درس ۱۰	۳۹۰	درس ۳
	نگارش (۱)	۳۹۱	درس ۴
۶۵۱	درس ۱		فصل دوم
۶۵۳	درس ۲	۳۹۲	درس ۵
۶۵۵	درس ۳	۳۹۲	درس ۶
۶۵۷	درس ۴	۳۹۵	درس ۷
۶۶۰	درس ۵	۳۹۶	درس ۸
۶۶۱	درس ۶	۳۹۷	درس ۹
۶۶۲	درس ۷		فصل سوم
۶۶۴	درس ۸	۴۰۰	درس ۱۰
	دین و زندگی (۱)	۴۰۲	درس ۱۱
۶۶۶	درس ۱	۴۰۴	درس ۱۲
۶۶۸	درس ۲	۴۰۶	درس ۱۳
۶۷۱	درس ۳		فصل چهارم
۶۷۲	درس ۴	۴۱۱	درس ۱۴
۶۷۵	درس ۵	۴۱۳	درس ۱۵
۶۷۷	درس ۶	۴۱۴	درس ۱۶
۶۷۹	درس ۷	۴۱۷	درس ۱۷
۶۸۱	درس ۸		نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی
۶۸۴	درس ۹	۴۲۱	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی
۶۸۸	درس ۱۰	۴۲۲	
۶۹۰	درس ۱۱		عربی
۶۹۳	درس ۱۲	۴۲۶	درس ۱
۶۹۶	درس ۱۳	۴۳۲	درس ۲
۷۰۰	درس ۱۴	۴۴۱	درس ۳
۷۰۲	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی	۴۴۸	درس ۴
۷۰۴	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی	۴۵۶	درس ۵
	جغرافیای ایران	۴۶۴	درس ۶
	فصل اول	۴۷۲	درس ۷
۷۰۴	درس ۱	۴۷۹	درس ۸
۷۰۷	درس ۲		انگلیسی
	فصل دوم	۴۸۷	درس ۱
۷۰۹	درس ۳	۵۰۷	درس ۲
۷۱۳	درس ۴	۵۳۱	درس ۳
۷۱۷	درس ۵	۵۵۲	درس ۴
۷۲۲	درس ۶		انگلیسی (کتابکار)
	فصل سوم	۵۸۱	درس ۱
۷۲۸	درس ۷	۵۸۸	درس ۲
۷۳۲	درس ۸	۵۹۶	درس ۳
۷۳۳	درس ۹	۶۰۳	درس ۴
۷۳۷	درس ۱۰	۶۱۱	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی
۷۴۱	نمونه سؤالات امتحانی دی ماه با پاسخ تشریحی	۶۱۴	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی
۷۴۳	نمونه سؤالات امتحانی خرداد ماه با پاسخ تشریحی		منطق
	آمادگی دفعتی		بخش اول
۷۴۶	درس ۱	۶۱۹	درس ۱
۷۴۸	درس ۲		بخش دوم
۷۵۱	درس ۳	۶۲۰	درس ۲
۷۵۲	درس ۴	۶۲۳	درس ۳
۷۵۴	درس ۵		بخش سوم
۷۵۵	درس ۷	۶۲۷	درس ۴
۷۵۷	درس ۸		بخش چهارم
۷۵۸	درس ۹	۶۲۹	درس ۵
۷۵۹	درس ۱۰		بخش پنجم
۷۶۲	درس ۱۱	۶۳۳	درس ۶
		۶۳۶	درس ۷
		۶۴۱	درس ۸

موفق خواهم شد! نه فوراً، ولی حتماً ...

ستایش: به نام کردگار

قالب شعر: مثنوی

- ۱- به نام کردگار هفت افلاک
معنی: جمع فلک، آسمان، چرخ - مجاز: هفت افلاک مجازاً همه موجودات
معنی: به نام خداوند همه موجودات که انسان را از خاک آفرید.
- ۲- الهی، فضل خود را یار ما کن
معنی: بخشش، کرم، نیکویی، دانش
معنی: خداوند از نعمت‌های خود بر ما بیخشی و با مهربانی و لطف به کار ما نظر کن.
- ۳- تویی رزاق هر پیدا و پنهان
معنی: روزی دهنده
معنی: خدایا! تو روزی ده هر موجود پیدا و پنهانی و پدید آورنده هر موجود دانا و نادانی.
- ۴- زهی گویا ز تو، گام و زبانه
معنی: آفرین - گام: سقف دهان، مجازاً دهان، زبان
معنی: خداوند بر تو آفرین باد که توان سخن گفتن به من دادی. خداوند همه وجودم از توست.
- ۵- چو در وقت بهار آبی پدیدار
معنی: خداوند هنگام بهار با زیبایی‌های طبیعت پدیدار می‌شوی و در حقیقت می‌خواهی که خود را به اساتینا بستانی.
- ۶- فروغ رویت اندازی سوی خاک
معنی: روشنایی، نور - عجایب نقش‌ها: نقش‌های عجیب
معنی: خداوند در بهار چهره خود را در خاک می‌تابانی و گل‌ها و گیاهان رنگارنگ در زمین می‌آفرینی.
- ۷- گل از شوق تو خندان در بهار است
معنی: خندان بودن گل
معنی: خداوند سبب شکوفه شدن گل در بهار تو هستی و سبب رنگارنگی گل‌ها تویی. (علت همه امور خداوند است)
- ۸- هر آن وصفی که گویم، بیش از آنی
معنی: خدایا! تو برتر از هر توصیفی هستی که من درباره تو به کار ببرم و ایمان دارم که تو اصل هر چیزی هستی. (نا توانی از توصیف خدا)
- ۹- نمی‌دانم، نمی‌دانم، الهی
معنی: خدایا! من چیزی نمی‌دانم و تنها تو به هر چه که بخواهی آگاه هستی. (نا توانی از درک خدا)

«الهی تله، مظهر تیشاپوری»

چشمه و سنگ

درس اول

قالب شعر: مثنوی

- ۱- گشت یکی چشمه ز سنگی جدا غلغله زن، چهره‌نما، تیزها
 غلغله زن: شور و غوغا کنان - چهره‌نما: شفاف و صاف - تیزها: شتابنده، سریع
 معنی: چشمه‌ای غوغاکنان، صاف و تند از سنگی بیرون آمد.
- ۲- گه به دهان، بر زده کف چون صدف گاه چو تیری که رود بر هدف
 گه: کوتاه شده گاه
 معنی: چشمه گاهی مانند صدف، کف و حباب داشت و گاهی مانند تیری که با سرعت به هدف رود، بود.
- ۳- گفت: درین معرکه، یکتا منم تاج سر گلین و صحرا، منم
 معرکه: میدان جنگ، جای نبرد - گلین: بوته گل، گل سرخ، بیخ بوته گل
 معنی: گفت: در این صحنه طبیعت من بی‌همتا هستم و سرور گل‌ها و دشت‌ها من هستم.
- ۴- چون بدویم، سیزه در آغوش من بوسه زند بر سر و بر دوش من
 کنایه: بوسه زند بر سر و دوش، کنایه از علاقه داشتن
 معنی: هنگامی که می‌دوم، سیزه من را در آغوش گرفته و بر من بوسه می‌زند. (به من علاقه دارند)
- ۵- چون بگشایم ز سر مو، شکن ماه ببیند رخ خود را به من
 شکن: پیچ و خم زلف
 معنی: هنگامی که زلال شوم، ماه چهره خود را در من می‌تواند ببیند.
- ۶- قطره باران که در افند به خاک زو بدمد بس گهر تابناک
 زو: کوتاه شده «از او» - استعاره: گهر استعاره از گل و سیزه
 معنی: قطره باران که بر زمین می‌چکد، از آن گل و گیاه رنگارنگ پدید می‌آید.
- ۷- در بر من، ره چو به پایان برد از خجلی سر به گریبان برد
 بر: مقابل، روبرو - جناس: بر، سر - کنایه: سر به گریبان بردن، کنایه از خجالت کشیدن
 معنی: در مقابل من چون به پایان می‌رسد، شرم‌نده می‌شود.
- ۸- ابر زمین، حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد
 حامل: حمل کننده، دارا - پیرایه: زیور
 معنی: ابر از وجود من باران‌زا می‌شود و باغ به واسطه من زیبا می‌شود.
- ۹- گل به همه رنگ و برازندگی می‌کند از یرتو من زندگی
 برازندگی: شایستگی، لیاقت - کنایه: از یرتو کسی زندگی کردن، کنایه از زندگی را مدیون او بودن
 معنی: گل با این همه رنگ و ارزشمندی، از وجود من برپاست.
- ۱۰- در تن این پرده نیلوفری کیست کند با چو منی همسری؟
 بن: زیر - نیلوفری: به رنگ نیلوفر، لاجوردی، مقصود آسمان لاجوردی است.
 معنی: در این دنیا هیچ موجودی با من نمی‌تواند برابری کند.
- ۱۱- زمین نقط آن مست شده از غرور رفت و ز مبدأ چو کمی گشت دور
 نقط: روش، نوع - مبدأ: سرچشمه
 معنی: چشمه، وقتی با غرور از سرچشمه خود جدا شد...

- ۱۲- دید یکی بحر خروشنده‌ای سهمگنی. نادره جوشنده‌ای
 بحر: دریا - سهمگن: سهمگین، ترسناک - نادره: بی‌مانند، بی‌نظیر
 معنی: دریای خروشنده، ترسناک، بی‌مانند و جوشانی دید.
 ۱۳- نعره بر آورده، فلک کرده کر
 زهره در: ترسناک - دیده سیه: ترسناک و مهیب
 معنی: آن دریا، پر جوش و خروش، مهیب و بی‌رحم و ترسناک بود.
 ۱۴- راست به مانند یکی زلزله
 راست: درست - یله: رها، آزاد - یله دادن: تکیه دادن
 معنی: دریا درست مثل یک زلزله در حال آزاد شدن بود.
 ۱۵- چشمه کوچک چو به آنجا رسید
 وان همه هنگامه دریا بدید
 هنگامه: غوغا، فریاد، شلوغی، جمعیت مردم
 معنی: هنگامی که چشمه کوچک به دریا رسید و بزرگی دریا را دید.
 ۱۶- خواست کزان ورطه، قدم در کشد
 خویشتن از حادثه برتر کشد
 ورطه: زمین پست، مهلکه، هلاکت
 معنی: چشمه می‌خواست که خودش را از مهلکه دور کند.
 ۱۷- لبک چنان خیره و خاموش ماند
 کز همه شیرین سخنی، گوش ماند
 «نیمای پوشش (عشای استغذیری)»

جس آمیزی: شیرین سخنی

معنی: ولی آنقدر متعصب گشت و خاموش شد که فقط می‌توانست گوش کند و حرفی برای گفتن نداشت.

قلمرو زبانی

صفحه ۱۴ کتاب درسی

- ۱- معنای واژه‌های مشخص شده را با معادل امروزی آنها مقایسه نمایید.
 - در بن این پرده نیلوفری
 - راست به مانند یکی زلزله
 - کجاست کند با چو منی همسری؟
 - داده تنش بر تن ساحل یله
 کجاست: پاسخ: همسری: برابری. راست: درست. به درستی.
 ۲- بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید و نام اجزای اصلی آن را مشخص نمایید.
 گشت یکی چشمه ز سنگی جدا غلغله زن، چهره نما، تیزیا
 کجاست: پاسخ: یکی چشمه، غلغله زن و چهره نما و تیزیا از سنگی جدا گشت.
 نهاد صفت صفت صفت صفت صفت فعل اسنادی
 ۳- در بیت پانزدهم، کدام گروه اسمی، در جایگاه مفعول قرار دارد؟
 کجاست: پاسخ: آن همه هنگامه دریا

قلمرو ادبی

صفحه ۱۴ کتاب درسی

- ۱- هر یک از بیت‌های زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.
 چون بگشایم ز سر مو، شکن
 ماه ببیند رخ خود را به من
 گه به دهان بر زده کف چون صدف
 گاه چو تیری که رود بر هدف

که پاسخ: بیت نخست: ماه ببیند: تشخیص، مو و شکن: تناسب، شکن ز سر مو گشودن: کنایه

بیت دوم: تشبیه: چشمه به صدف - چشمه به تیر، صدف و هدف: جناس تاهمسان، تیر و هدف: تناسب، دهان چشمه: تشخیص.

۲- یا توجه به شعر نیما، «چشمه» نماد چه کسانی است؟

که پاسخ: نماد فرد خودبین، خودپرست و متکبر

۳- آمیختن دو یا چند حس، در کلام را «حس آمیزی» می‌گویند؛ مانند: از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر به جای «شنیدن سخن»، «دیدن سخن» آمده است.

نمونه‌ای از کاربرد این آرایه ادبی را در سروده نیما بیابید.

که پاسخ: «شیرین سخنی» در بیت پایانی به خاطر آمیختگی دو حس چشایی و شنیداری، حس آمیزی دارد.

۴- هر واژه، یک معنای اصلی و یک یا چند معنای غیر اصلی دارد؛ به معنای اصلی واژه، معنای حقیقی و به معنای غیر اصلی آن، معنای مجازی می‌گویند. کلمه‌ای که در معنای غیر حقیقی به کار رفته باشد، «مجاز» نامیده می‌شود. مثال:

پشت دیوار آنچه گویی، هوش دار تا نباشد در پس دیوار، گوش **«سخری»**

تا تو را جای شدای سرو روان در دل من هیچ کس می‌نسنم که به جای تو بود **«سخری»**

همان‌طور که می‌دانید، «گوش» اتمام شنوایی است و در این معنا، «حقیقت» است و نمی‌تواند در پس دیوار بیاید؛ شاعر در بیت اول، به مفهوم مجازی «گوش»، یعنی: «انسان سخن‌چین» تأکید دارد.

اکنون به بیت دوم توجه نمایید.

«سرو»، در لغت، نام گونه‌ای درخت است. ولی شاعر، آن را در معنای دیگری به کار برده است. یعنی: «سرو» در اینجا، «مجاز» است.

در شعر این درس دو نمونه مجاز بیابید و مفهوم هر یک را بنویسید.

که پاسخ:

قطره باران که در لبت به خاک زو بدمد پس گهر تابناک

استعاره: گهر، استعاره از گل‌ها و سبزه‌ها

ابسر ز من حاسل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد

استعاره: سرمایه، استعاره از باران

فصل و فکری

مشق ۱۵ کتاب درسی

۱- پس از رسیدن به دریا، چه تغییری در نگرش و نحوه تلنگر «چشمه» ایجاد شد؟

که پاسخ: به غرور و تکبر بی‌جای خود پی برد و فهمید در مقابل عظمت دریا، چشمه‌ای کوچک است.

۲- معنای بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

« نعره برآورده، فلک کرده گر دیده سپه کرده، شده زهره در »

که پاسخ: آن دریا، پر جوش و خروش، مهیب، بی‌رحم و ترسناک بود.

۳- سروده زیر از سعدی است، محتوای آن را با شعر نیما مقایسه کنید.

یکی قطره باران ز ابری چکید خجل شد چو پهنای دریا بدید

که جایی که دریاست من کیستم؟ گر او هست حقاً که من نیستم

چو خود را به چشم حقارت بدید صدف در کنارش به جان پرورید

بلندی از آن بافت کو پست شد در نیستی کوفت تا هست شد

که پاسخ: تأکید هر دو سروده بر فروتنی و تواضع و نیز پرهیز از غرور و خودبینی است.

۴- دوست دارید جای کدام یک از شخصیت‌های شعر نیما (چشمه، دریا) باشید؟ برای انتخاب خود دلیل بیاورید؟

که پاسخ: دریا، زیرا بسیار با عظمت بخشنده و زیبا است.

از آموختن ننگ مدار

درس دهم

قالب: نثر ساده (موسسه)

تا توانی از نیکی کردن میاسا و خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی به خلاف نموده میاش.

معنی: تا توان داری از خوبی و خوبی کردن دور نباش و خود را با خوبی کردن به مردم نشان بده و چون خوش اخلاقی بودی برخلاف آن عمل نکن.

به زبان، دیگر مگو و به دل دیگر مدار، تا گندم نمای جو فروش نباشی.

معنی: همان چیزی که در دل داری بر زبان بیاور و ظاهر و باطن تو یکسان باشد.

و اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد.

داد: عدل، داوری، انصاف - مستغنی: بی‌نیاز

معنی: در هر کار انصاف را رعایت کن و اگر این کار را کنی از داور بی‌نیاز هستی و در مورد تو داوری نمی‌شود.

و اگر غم و شادیت تود، به آنکس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد و اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن و به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو، که این فعل کودکان باشد.

تیمار: خدمت و محافظت از کسی که بیمار باشد، اندیشه - نضاد: غم، شادی - فعل: کار

معنی: و اگر روزی غم یا شادی داری به کسی بگو که دلسوزی کند و در پیش مردم چهره خود را شاد یا غمگین مکن و

در هر نیکی که به تو شود و غمی که به تو وارد آید شادمان یا ناراحت نشو که این کار کودکانه است.

بدان کوش که به هر محالی از حال و نهاد خویش بنگردی، که بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند.

بنگردی: تغییر نکنی

معنی: تلاش کن که هر کار یا سخن بی‌اصلی تو را تغییر ندهد و زود عصبانی نشوی زیرا که بزرگان در هر امر راست یا زشتی، دچار تغییر حال نمی‌شوند.

هر شادی که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مشتر، و به وقت تو میدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی.

معنی: و هر خوشحالی را که به غم برسد شادی ندان و به وقت یأس امیدوار باش و همیشه بدان که، در ناامیدی امیدواری هست.

رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا، حق شناس باش: خاصه قرابت خویش را؛ چندان که طاقت باشد یا ایشان نیکی کن و پیران قبیله خویش را حرمت‌دار، ولیکن به ایشان مولع مباش تا همچنان که هنر ایشان همی بینی، عیب نیز بتوانی دید.

قرابت: خویشی، خویشاوندی - مولع: شیفته، بسیار مشتاق، حریص، آزمند.

معنی: زحمت هیچ کسی را نادیده بگیر و مناسب هر کس قدر دان او باش. به ویژه نزدیکان خود را تا جایی که می‌توانی خوبی کن و به بزرگان طایفه احترام بگذار ولی حریص آن نباش که رفتار همه پسندیده و خوب باشد.

در رفتار آنان عیب هم می‌توان دید.

اگر از بیگانه نا ایمن شوی، زود به مقدار نا ایمنی، خویش را از وی ایمن گردان و از آموختن، ننگ مدار تا از ننگ رسته باشی.

«قابوس نامه، خاتمه المغانی»

معنی: و اگر از غریبه ناراحت شدی، با او به مقداری که ناراحتی‌ات برطرف شود دوستی کن و از آموختن دریغ مگذار و آن را خاری و کوچکی ندان تا از نادانی رها شوی و آگاه عالم باشی.

گامرو زیانی

★★★★

مستفحه ۱۸ کتاب درسی

۱- معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

سعدالزین وراثتی

کتابی که در او داد سخن آرایبی توان داد.

قهرالزین عراقی

عشق، شوری در نهاد ما نهاد.

که پاسخ: داد (بار نخست)، حق، انصاف، بیان شایسته؛ داد (بار دوم): فعل ماضی ساده به معنی گزاره، اجرا کرد نهاد (بار نخست): سرشت، آفرینش، وجود؛ نهاد (بار دوم): قرار داد، گذاشت (فعل ماضی ساده)

۲- در متن درس، سه گروه کلمه متضاد بیابید.

که پاسخ: «غم و شادی»، «نیک و بد»، «شادان و اندوهگین»، «حق و باطل»، «امید و نومیدی»، «عیب و هنر»

۳- سه هم‌خانواده در مقابل هر واژه بنویسید.

مستغنی:

مقدار:

حرمت:

که پاسخ: حرمت: احترام، محترم، حریم؛ مقدار: قدر، مقادیر، مقدور؛ مستغنی: استغنا، غنی، غنا.

۴- واژه، از نظر «ساخت» چهار نوع است:

- ساده: یک جزء معنادار که به تنهایی به کار رود.

- وندی: از یک جزء معنادار و یک یا چند وند تشکیل شده است.

- مرکب: از دو یا چند جزء معنادار ساخته می‌شود.

- وندی - مرکب: از ترکیب دو جزء معنادار و یک یا چند وند ساخته می‌شود.

- اکنون از متن درس، واژگان مناسب بیابید و مانند نمونه در نمودار زیر قرار دهید.

که پاسخ:

۵- جدول زیر را کامل نمایید. (با حفظ شخصی)

که پاسخ:

فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری
شنیده بودی	بشنو	نشنیده بودی	می‌شنوی
دارد می‌رود	برو	نمی‌رود	می‌رود
خواهند پرسید	پرسید	نخواهند پرسید	می‌پرسند

قلمرو ادبی

★★★★

صفحه ۱۹ کتاب درسی

۱- بهره‌گیری از «قتل» چه تأثیری در سخن دارد؟

ک پاسخ: (۱) مثل‌ها مطلب را ماندگار می‌کنند (۲) آموزش را آسان می‌کنند (۳) سبب مقایسه و فهم مطلب می‌شوند.

۲- دو ویژگی مهم نثر این درس را بنویسید.

ک پاسخ: (الف) ساده و روان بودن (ب) بهره بردن از جمله‌های کوتاه (پ) کاربرد واژگان فارسی.

قلمرو فکری

★★★★

صفحه ۱۹ کتاب درسی

۱- نویسنده، چه کاری را کودکانه می‌شمارد؟

ک پاسخ: زود شاد شدن و زود غمگین شدن در کارها.

۲- در جمله زیرنویسنده، بر کدام ویژگی‌های اخلاقی تأکید می‌کند؟

«اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن»

ک پاسخ: خویشی داری و پنهان داشتن مشکلات و مسائل شخصی خود از دیگران.

۳- مثل «گندم نمای جو فروش میباش» آدمی را از چه کاری بر حذر می‌دارد؟

ک پاسخ: دورویی و ریا.

۴- برای مفهوم بیت زیر، عبارتی از متن درس بیابید.

«شاد و بی‌غم بزی که شادی و غم زود آیند و زود می‌گذرند» «این تمام خوشی»

ک پاسخ: و به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو، که این فعل کودکان باشد.

۵- حدیث «حاسبوا قیل آن تعاسیوا» با کدام عبارت درس، قرابت معنایی دارد؟

ترجمه حدیث: به حساب خود رسیدگی کنید پیش از آنکه به حساب شما برسند.

ک پاسخ: و اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد.

روان‌خوانی: خسرو

ارتجالاً: بی‌درنگ، بدون اندیشه سخن گفتن یا شعر سرودن - مثل شاخ شمشاد: کنایه از با طراوت و شاداب، راست قامت - تقریر: بیان، بیان کردن - نصاب الصبیان: کتابی از ابونصر قراهی در علم لغت‌شناسی - مفتول: سیم، رشته فلزی دراز و باریک - ملتفت شدن: آگاه شدن، متوجه شدن - برزن: محله، کوچه - بال و پرافراشته: کنایه از آماده کاری شده - متداول: معمول، مرسوم - لاجرم: ناچار، ناگزیر - مخدول: خوار، زبون گردیده - دشته: خنجر - سپر انداختن: کنایه از تسلیم شدن - بسمل کردن: کنایه از کشتن و ذبح شرعی - چرب و نرم: مناسب و خوشمزه - حرکتی نه مناسب حال درویشان: کنایه از حرکتی ناجوانمردانه - جهان تیره شد: پیش آن نامدار: بی‌هوش شد، فرد - سنگ دل: کنایه از سخت دل و بی‌رحم، بی‌مروت - نضاد: غالب، مغلوب - باری: القصه، به هر حال، خلاصه

مخور طعمه جز خسروانی خورش که جان یابدت زان خورش، پرورش

ایهام: خسروانی (۱) شاهانه (۲) منسوب به خسرو، قهرمان این داستان

پرش ضمیر: جان یابدت، جان تو از آن بیابد.

معنی: غذایی جز غذای شاهانه نخور، زیرا جسم و جان تو با آن پرورش می‌یابد.